

izabrani, da ga u njegovoj sudačkoj odluci dovedu do izvjesnosti. Ovakove knjige treba da čitaju naši svećenici, jer im one ne samo osvježuju nekadanje moralno znanje, nego ga ponovo zorno dovedu u svijest i upotpunjuju. Naročito upozoravam u ovoj knjizi na dva važna otsjeka: de candidato sacerdotii vitio turpi dedito i na pitanje važno za kršćanske bračne drugove: de continentia periodica (cfr. o tomu također Bogoslovska Smotra god. 1932 str. 80; god. 1934. str. 471).

Pripominjem, da je pred par godina isti autor izdao prvi dio »Causa conscientiae«, koji radi: de praecipuis hujus aetatis peccandi occasionibus. S ovim se sveskom upotpunjuje ovo djelo, koje ima čisto praktičnu svrhu, a ne visoki naučni cilj. Nije skupo, a dobro će doći ispovjednicima, koji su dužni svojim pokornicima u ispovjedaonici pružiti utješnu i korisnu pouku.

A. Ž.

Florenzo Romita: Ius Musicae liturgicae. Marietti, Roma-Torino 1936, 8°, str. 318. 15 lira.

U ovoj historičko-juridičkoj disertaciji obuhvatio je autor u glavnom sav pregled liturgijske pjesme od njezinoga početka. U krupnim ali dostojnim potezima, dokumentirajući sv. pismom i sv. ocima prvih vijekova izložio je veliku zadaću pjesme u liturgiji. Lijepo je naglasio brigu prvih kršćana, da se u liturgiju ne uvuče ništa poganskoga ni svjetovnoga. Kršćani su na svoju kršćansku liturgiju stvorili svoju novu kršćansku pjesmu s isključivo svetopisamskim tekstom. Stoga su, imajući pred očima primarnu svrhu pjevanja, slavu Božju, zelosno izbjegavali sve, što bi moglo ma i iz daleka smetati ovom cilju. Odtuda ona Pavlova »mulier taceat in ecclesia« jer su žene vidjevali na poganskim zabavama u korovima i u plesovima, pa da se ne bi što slična dogodilo i na kršć. sastancima, žena u crkvi neka šuti!

Vijekovi iza Grgura velikoga tj. sedmi, osmi i deveti, mogu se smatrati zlatnim vijekovima liturgijske pjesme. U kasnijim vijekovima sve do dana današnjega, koral malo pomalo nazaduje, kvari se izumom dvo-glasja i višeglasja. »Ars nova« pomalo osvaja svijet i koral će izgubiti najprije svoju dušu tj. pravi iskonski ritam, dok iza mnogo stoljeća, tamo poslije tridentskog sabora, ne izgubi slavnim Medicejskim izdanjem i tijelo! — Međutim, Crkva nikada ne gubi iz vida najljepšu liturgijsku pjesmu, Gregorijev koral i mi se divimo savjesnosti i oprezu, kojim vrhovne glave Crkve kroz duge vijekove, sad s većim sad s manjim uspjehom, pokazuju pravu pjesmu i ideal liturgijske glazbe tj. na Gregorijev koral. Ipak, Crkva se nije nikada protivila zdravom i istinskom napretku bilo koje znanosti. Tako je od početka prigrlila i orgulje kao svoj instrumenat, kojim će uzvisivati službu Božju. Crkva se ne će protiviti ni višeglasju, kad bude vrijeme i kada se ta umjetnost u istinu bude usavršila do visine da bude slušateljima na edifikaciju, kako se ona uistinu i razvila osobito u 16. vijeku u djelima prvaka rimske škole I. Palestrine.

Vijekovi iza Tridentskog sabora ovamo, usprkos ozbiljnim i stvarnim nastojanjima ovoga znamenitoga crkv. koncila, da se liturgijska glazba podigne i reformira na dostojnu visinu, mogu se smatrati vijekovi najveće dekadense. Mnogo je tomu uzroka. Svi napori Crkve nijesu mogli spriječiti,

da se u crkvu ne uvuče svjetovni duh tih vijekova. Vjerske novotarije protestantizma s uvlačenjem narodnoga jezika u liturgiju, zatim razvitak svakakih duvaćih i drugih instrumenata, opće opadanje od tradicionalnoga liturgijskoga mišljenja i života, davalo je Crkvi i u ovom pogledu stotinu briga. Napose je žalosno stanje bilo u 18. i 19. vijeku neposredno prije Cecilijanskog pokreta, kad je bilo općenito po svojoj Crkvi po prilici tako, kako je još danas, recimo kod nas. Sveta misa i drugi liturgijski obredi obavljaju se što se tiče pjevanja sa neliturgijskim jezikom u slabim i malo vrijednim kompozicijama. — Ogromnim naporima uspjelo je u zadnjih 80 god. regenerirati tradicionalni gregorijanski pjev na neslućenu visinu i korektnost.

Uparedo je i Crkva učinila svoje, izdajući potrebne propise i naputke. Novi reformator, kako ga nazivlju, sadašnji Grgur Veliki jest papa Pio X., koji je svojim Motuproprijem udario novi vijek liturgijske glazbe. Reforma je započeta ali još nije svršena. Veliko je djelo i hoće mnogo radnika i više vremena. Osnivaju se po svem kršć. svijetu crkv. glazbene škole, izdaju se brojne glazbene revije i knjige, priređuju pjevački festivali i kongresi za liturgijski pokret i za liturgijsku glazbu. Crkva je službeno izdala brojne edicije priručnika graduala i vesperala s potrebnim deklaracijama. Uz to ozbiljno nastoji, da se i u bogoslovskim seminarima i uopće u svim crkvenim i vjerskim odgojnim zavodima posvećuje naročita briga liturgijskoj izobrazbi i crkvenom pjevanju.

O svemu spomenutom kao i drugim stvarnim pitanjima vrlo lijepo i iscrpivo govori gornje djelo, kompletirano brojnim originalnim dokumentima koncila i papinskih odredaba kao i mnogih pokrajinskih crkv. sabora, iz čega se vidi, kakove su sve zloporabe i nastranosti vladale i čim se sve imala Crkva boriti.

S druge strane lijepo je istaknut pravi duh koji mora prožimati liturgijsku pjesmu i sredstva, kojima ćemo do njega doći. Napose onima, koji imaju u rukama odgoj mladeži ova će knjiga u mnogom poslužiti i zato je iskreno preporučamo.

M. Ivšić.

1. **Il Cardinale Tomaso de Vio Gaetano nel quarto centenario della sua morte.** (Rivista di filosofia neo-scolastica. Supplemento speciale al volume XXVII. Marzo 1935.) 166 strana. Milano, »Vita e pensiero«, 1935. Stoji 10 lira.

2. **Acta Pont. Academiae Romanae S. Thomae Aq. et Religionis Catholicae.** Anno 1935. Nova series, vol. II., 235 pag. Taurini-Romae, Marietti, 1936. Stoji 10 lira.

3. **Acta Secundi Congressus Thomistici Internationalis.** (Acta Pont. Academiae R. S. Thomae Aq. et Religionis Catholicae. Nova series, vol. III.) 585 strana. Taurini-Romae, Marietti, 1937. Stoji 25 lira.

1. Sudbina je htjela, da se tek danas svraća pozornost naše čita-lacke publike na ovaj naučni spomen-dar povodom četiristogodišnjice smrti kardinala Kajetana (1934!). Poslije kratkog predgovora od A. M a s n o v a raspravljaju A. O d d o n e (5—16) o Kajetanovu shvaćanju analogije u malom djelu »De nominum analogia«, C. M a z z a n t i n i (17—19) o Kajetanovoj kritici Skotove »distinctio formalis« prema komentaru o